

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА
ENTI SHTETËROR I REVIZIONIT
STATE AUDIT OFFICE

УПАТСТВО ЗА СТРАТЕШКО И ГОДИШНО ПЛАНИРАЊЕ НА РЕВИЗИИТЕ

Скопје, јули 2020 година

Содржина

Содржина.....	3
Вовед.....	5
I. СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ НА РЕВИЗИИ НА ДЗР.....	13
1. Утврдување на стратешки цели и приоритетни области.....	14
2. Собирање информации за приоритетните области и предлагање на подобласти.....	15
3. Оценка на ризици согласно утврдени критериуми и тежински фактори за оценка на под области.....	16
4. Изработка на Стратешки планови на ниво на сектори.....	16
5. Изготвување на Стратешки план за ревизии на ДЗР базиран на Стратешки планови на ниво на сектори.....	17
6. Усвојување на Стратешки план за ревизија на ДЗР.....	18
II. ГОДИШНО ПЛАНИРАЊЕ НА РЕВИЗИИТЕ.....	19
1. Предлагање на потенцијални ревизии.....	21
2. Проценка на ризиците со примена на критериуми и нивната релативна тежина во проценката на предложените ревизии.....	23
2.1. Оценка на субјектите при утврдување на предлози за ревизии на регуларност.....	23
2.2. Оценка на ризици со примена на критериуми за предлози за ревизија на усогласеност и ревизија на успешност.....	25
3. Изготвување на предлози за ревизии од секторите за ревизија.....	25
3.1. Ресурси за вршење на ревизии.....	25
4. Подготовка на Годишната програма за работа на ДЗР.....	26
5. Усвојување на Годишната програма за работа на ДЗР.....	27
6. Измени и дополнувања на Годишната програма за работа на ДЗР.....	27
7. Извршување и следење на Годишната програма за работа на ДЗР.....	28
8. Примена на ова упатство.....	28
ПРИЛОЗИ.....	29

Кратенки користени во упатството:

РСМ	-	Република Северна Македонија
ДЗР	-	Државен завод за ревизија
ВРИ	-	Врховна ревизорска институција
ГДР	-	Главен државен ревизор
ПГДР	-	Помошник на главниот државен ревизор
РР	-	Раководител на ревизија
ПРР	-	Помошник раководител на ревизија
ГП	-	Годишна програма

Вовед

Клучните барања и чекори на стратешкото и оперативното планирање, се засноваат на рамката за професионални објави на INTOSAI¹ (ISSAI-P 12, ISSAI 100, ISSAI 300, GUID 3910, GUID 3920, ISSAI 4000) и на Прирачникот за стратешко планирање за ВРИ на Иницијативата за развој на INTOSAI (IDI)².

Врховните ревизорски институции (ВРИ) донесуваат стратешки одлуки за тоа кои активности ќе се спроведат и како ќе бидат утврдени приоритетите, за да се одговори на обврските од нивниот мандат и на другите законски обврски (ISSAI 100/16). Тие мора да ги спроведуваат своите ревизии на начин што гарантира дека ќе бидат земени предвид очекувањата на засегнатите страни и новопојавените ризици (ISSAI-P 12/5.4). Исто така, ВРИ треба да го објават својот мандат, надлежностите, мисијата и стратегијата, за да обезбедат транспарентност и отчетност во работењето. (ISSAI-P 12/8.2).

Бројот на потенцијални прашања, програми и теми вообичаено е голем, а ВРИ располагаат со ограничени ресурси (човечки, материјални, финансиски и временски). Затоа потребно е да се развие стратегија која ќе ги дава главните насоки во работењето, со цел да се утврдат приоритети меѓу темите за ревизија. Стратегијата на ВРИ опфаќа неколку години и го води ревизорот во изборот на темите што се значајни, што може да бидат предмет на ревизија и што се во согласност со мандатот на ВРИ.

Стратешкото планирање претставува систематски процес со кој ВРИ се усогласува и ги зацврстува заложбите кај клучните чинители во однос на приоритетите што се суштински за нејзината мисија и се одговорни кон средината. Процесот на стратешко планирање на ВРИ претставува првиот чекор од процесот за избор на теми, бидејќи ја опфаќа анализата на

¹ Професионалните објави на INTOSAI се формални и авторитативни објави или декларации на заедницата на INTOSAI. Рамката на професионални објави на INTOSAI (IFPP) содржи три категории на професионални објави: Принципи на INTOSAI (INTOSAI-P), Меѓународни стандарди на врховните институции за ревизија (ISSAI) и Упатства за INTOSAI (GUID).

² Стратешко планирање, прирачник за ВРИ, Иницијатива за развој на INTOSAI (IDI), 2009

потенцијалните области за ревизија и ја дефинира основата за ефикасна распределба на ресурсите за ревизија (в. приказ 1.1.).

Приказ 1.1

Процесот на стратешко планирање ги опфаќа формулирањето на визијата, мисијата и вредностите на ВРИ што ќе го утврдат стратешкиот правец на организацијата како и определување на општите и конкретни цели за реализација на визијата и исполнување на мисијата.³

Приказ 1.2

³ Стратешко планирање, прирачник за ВРИ, IDI, 2009 г.

Принципи

Планирањето на ревизорските активности на ВРИ е засновано на следните принципи:

- независност;
- рационалност;
- аналитичност;
- соработка и
- конзистентност.

Независноста е поврзана со слободниот пристап и избор во дефинирање на приоритетите и критериумите за избор на теми на ревизија, пристап на ревизијата и временски распоред на ревизорските задачи.

Рационалноста подразбира дека избраните ревизорски задачи се конкретни и спроведливи, со јасно дефинирани цели и опсег.

Аналитичноста подразбира изборот на области на ревизија и теми опфатени во годишната програма за ревизија на ВРИ да е заснован на анализата на: собраните информации за јавниот сектор, резултатите од спроведувањето на препораките од претходните ревизии и анализата на ризици.

Соработката подразбира координација на временскиот план за спроведување, ревизорскиот тим и применливата ревизорска методологија при планирањето и вршењето заеднички, паралелни и тематски ревизии од различни сектори или со меѓународно учество.

Конзистентноста е поврзана со следењето на одобрените рокови и процедури во согласност со правната рамка и критериумите од меѓународните ревизорски стандарди.

Главни фактори

Стратешкото планирање за развој на ВРИ е неопходно да се разгледува од аспект на три фактори на развој:

- институционален развој;
- организационен развој и
- развој на професионален ревизорски кадар/човечки ресурси.

Институционалниот развој подразбира работење во институционалната рамка во која функционира ВРИ. Институционалната рамка може да се базира на формална-законска рамка или на неформална традиција и култура на ВРИ. При градењето на капацитетите на ВРИ потребно е да се разгледаат формалните и неформалните аспекти на институционалната рамка. Институционалниот развој на ВРИ може да вклучува активности за зајакнување на законската рамка во однос на финансиската и административната независност, условите и околностите за назначување на раководителот на ВРИ итн.

Организациониот развој подразбира зајакнување на процесите и структурите во ВРИ кои овозможуваат поефикасно и ефективно остварување на посакуваните цели. Тој ги вклучува системите кои се однесуваат на суштинските области на работењето на ВРИ/ревизиите, како и општите системи за управување и поддршка како што се воспоставување на единица за ИТ ревизија, единица за управување со човечки ресурси, развој на прирачници за ревизија, развој на систем за управување со информации итн.

Развој на професионален ревизорски кадар/човечки ресурси е континуиран процес на развој и учење на сите вработени без оглед на нивото на нивната поставеност во организацијата. Овој процес резултира со промена или унапредување во насока на постигнување на индивидуалните и организациските цели. Професионалниот развој подразбира сет на процеси и активности кои водат до:

- 1) утврдување на барањата за индивидуално знаење, вештини и однесување;
- 2) дизајнирање, развој и спроведување на ефективни стратегии за учење, со цел да се исполнат барањата на индивидуално и организационо ниво и
- 3) мониторинг и евалуација на стратегиите за КПУ и обуки, стекнување на вештини на сите ревизори.

Цели и значење на стратешкото планирање на ревизиите

Целите на стратешкото планирање на ревизиите се⁴:

- да се даде цврста основа, врз која раководството на ВРИ ќе даде стратешки насоки за идниот опфат со ревизија;
- да се идентификуваат и изберат ревизии кои ќе ја подобрат отчетноста и управувањето во јавниот сектор;
- да се воспостави комуникација со органите и со законодавната власт за стратегијата за ревизија на ВРИ;
- да се изготви програма за работа што може да се исполни со очекуваните/достапните ресурси;
- да се утврдат ризиците кај различните субјекти и истите да се земат предвид при изборот на ревизиите и
- да се обезбеди основа за отчетноста на ВРИ.

Придобивките од процесот на стратешко планирање се:

- утврдување насоки за развој на ВРИ;
- прилагодување кон променливата средина;
- олеснување и еднакво разбирање на визијата и целите.

Еден стратешки план е онолку добар колку што е добро неговото спроведување. Со цел да се подобри неговото спроведување, ВРИ треба да изработи годишен оперативен план што ќе ги одразува барањата од стратешкиот план. Имајќи ја предвид динамичната природа на јавниот сектор и променливите приоритети во јавните политики, се препорачува оперативниот план за ревизија да се донесува/ажурира на годишно ниво (GUID 3920/9).

Стратешкото планирање има суштинско значење за трите видови ревизија: финансиски ревизии, ревизии на усогласеност и ревизии на успешност.

Финансиски ревизии

Согласно законската регулатива ВРИ се обврзани да вршат финансиска ревизија на субјектите што се предмет на ревизија. Согласно мандатот на ВРИ, финансиските ревизии може да се спроведуваат со различна

⁴ Прирачник за спроведување на ISSAI - ревизија на успешност, IDI предлог-верзија 1, 3.1, стр. 47

зачестеност, за што ВРИ може да одлучува во својот стратешки и годишен план за ревизија.⁵ Во овој контекст е важно и тоа колкав процент од јавните расходи треба да бидат опфатени со ревизиите.

Ревизии на успешност

Утврдувањето кои ревизии на успешност ќе се спроведат произлегува од процесот на стратешко планирање на ВРИ. Како резултат на процесот на стратешко планирање на ВРИ, ревизорите ги предлагаат ревизиите на тој начин што ги анализираат потенцијалните предлози и спроведуваат истражување за откривање на ризиците и проблемите. Во овој процес ревизорите треба да имаат предвид предлозите за ревизија да бидат значајни, да подлежат на ревизија и да бидат утврдени со мандатот на ВРИ. Процесот на предлози за избор на ревизии треба да биде насочен кон постигнување на најголемото можно влијание од ревизијата, имајќи ги предвид ревизорските капацитети (на пр. човечките ресурси и професионалните вештини). Формалните техники за подготовка за процесот на стратешко планирање, како анализа на ризиците или оценка на проблемите, можат да помогнат да се структурира процесот, но треба да бидат придружени со професионално расудување, за да се избегнат едностранни оценки (ISSAI 300/36).

Основи за избор на области и предлози при стратешкото планирање на ревизиите се:

- стратешко следење на реформите во јавниот сектор;
- владини иницијативи - програми, одлуки, заклучоци на Владата;
- ревизии со значителни ризици и неправилности во извршувањето во минатиот период;
- фокус врз предлози за ревизии во однос на исполнувањето на целите поврзани со економичноста, ефикасноста и ефективноста.

При организирањето на процесот на стратешкото планирање кај предлозите за ревизии на успешност можни се следните пристапи:

⁵В. Финансиска ревизија, Прирачник за спроведување на ISSAI, предлог-верзија, IDI, 2018 г., 5.3, стр. 32

- пристап од долу нагоре, каде што ревизорите учествуваат во процесот за предлози за избор;
- пристап од горе надолу, каде што раководството ги дава предлозите за ревизија на успешност, а ревизорите не учествуваат во процесот;
- комбинација од двата пристапи. (GUID 3920/ 11).

ДЗР при организирање на процесот на стратешкото планирање на ревизиите на успешност ќе го користи комбинираниот пристап.

Ревизија на усогласеност

Ревизијата на усогласеност е посебен вид ревизија, каде дел од начелата на оваа ревизија до одреден степен се заеднички со финансиската ревизија и ревизијата на успешност. ISSAI 4000 соодветно упатува на ISSAI 2000 серијата и ISSAI 3000 кои се однесуваат на финансиската ревизија односно на ревизијата на успешност (ISSAI 4000/5).

Доколку ВРИ има можност за избор на опфатот на ревизијата на усогласеност, таа ги врши потребните постапки за утврдување на значајните области и/или на областите со потенцијален ризик од неусогласеност со законите и регулативата.

При избор на предлози за ревизии на усогласеност на ревизорот може да му биде од корист разгледување на релевантната законска регулатива и нејзина имплементација, буџетските циркулари, извештаи од работењето, оценски извештаи, финансиски податоци итн.

Со цел да се намали ризикот од вршење на ревизии на области со низок ризик потребно е ревизорите да посетуваат соодветни обуки за стекнување на вештини и практики.

Учеството на конференции и дискусии исто така може да му даде вредни информации на ревизорот, кои ќе послужат како основа за избор на теми од страна на ВРИ, за да се намали ризикот од вршење ревизија на области со низок ризик.

Ревизорот често може да сретне примери на неусогласеност при вршењето на други видови ревизорски активности, кои може да бидат земени во предвид при проценка на ризиците за утврдување на предлози за ревизии за

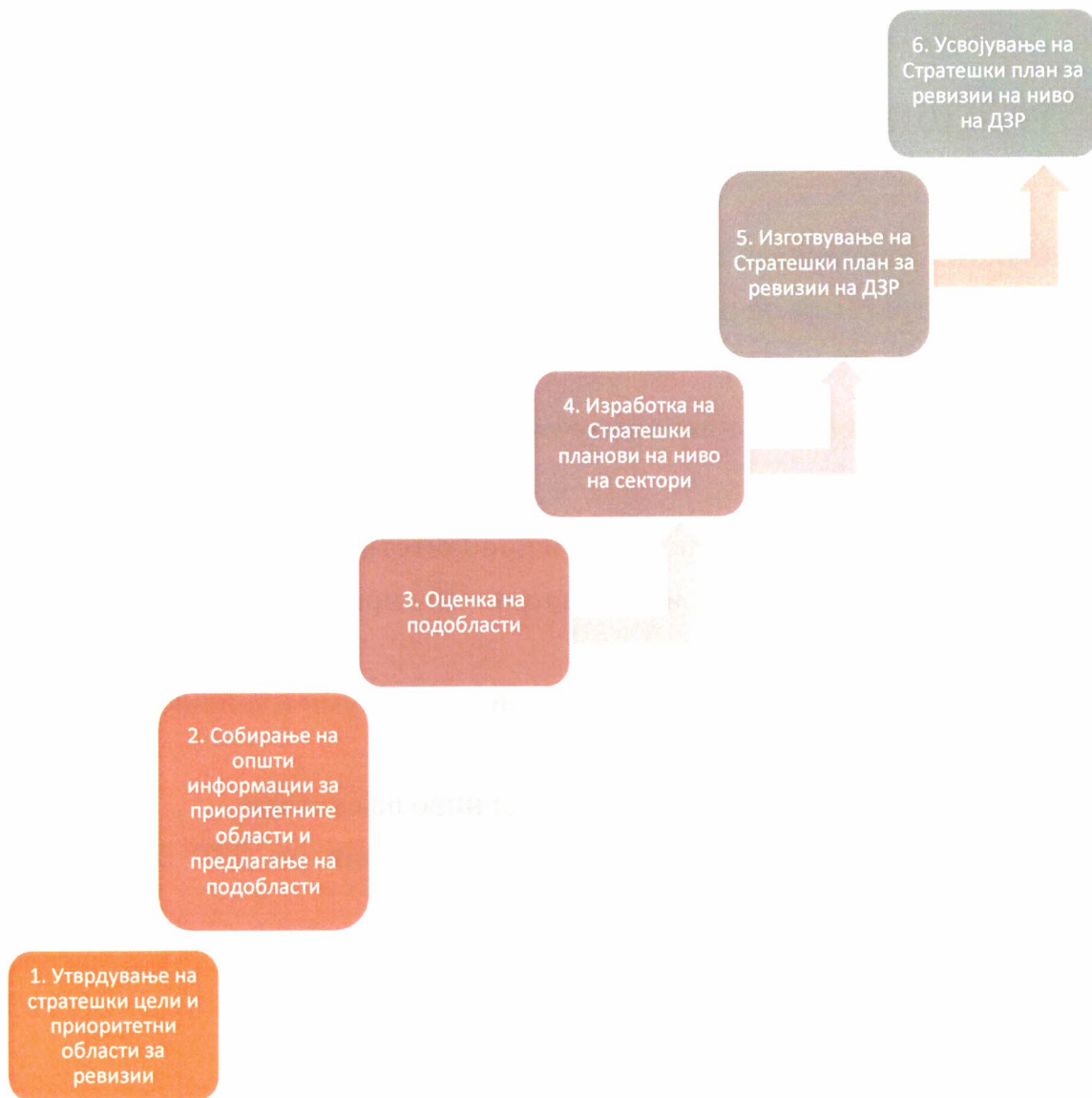
следната година. Откако ќе бидат избрани значајните области за ревизија, ревизорот треба да ја утврди нивната материјалност (ISSAI 4000/64-70).

I. СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ НА РЕВИЗИИ НА ДЗР

Стратешкото планирање на ревизии се заснова на клучните цели од документот Стратегија за развој на ДЗР која се утврдува за период од пет (5) години.

Процесот на Стратешкото планирање на ревизиите се врши според следните чекори (в. Приказ 1.3):

- a) Утврдување на стратешки цели и приоритетни области за ревизии;
- a) Собирање на општи информации за приоритетните области и предлагање на подобласти;
- a) Оценка на ризици согласно утврдени критериуми и тежински фактори за оценка на подобласти;
- a) Изработка на Стратешки планови на ниво на сектори;
- a) Изготвување на Стратешки план за ревизии на ДЗР базиран врз Стратешките планови на ниво на сектори и
- a) Усвојување на Стратешки план за ревизии на ниво на ДЗР, усогласен со Стратегијата за развој на ДЗР.

Приказ 1.3.

1. Утврдување на стратешки цели и приоритетни области

Временска рамка: Јуни

Приоритетните области за ревизии треба да произлегуваат од :

- а) Визијата, мисијата и мандатот на ДЗР;
- б) Стратегијата за развој на ДЗР;
- в) Анализа на содржини во стратешките документи и извештаи од одредени области (национални стратегии, стратешки документи за членство во ЕУ и НАТО, извештаи за степен на исполнување и др.);
- г) Сознанија за ризици и проблеми во јавниот сектор и

- д) Анализи на ревизорските активности и потреби за подобрување на ДЗР (извештаи од оценски мисии, годишни извештаи за работењето на ДЗР итн.).

За утврдување на стратешките цели и приоритетни области за ревизии се формира работна група за стратешко планирање на ревизиите од редот на раководството на ДЗР која има за цел да изготви Одлука за определување на стратешки цели за ревизии на ДЗР за период од три (3) години и приоритетни области за ревизии по сектори кои вршат ревизија.

Содржината на Одлуката за утврдување на приоритетни области за ревизија се утврдува согласно документот Стратегија за развој на ДЗР и други релевантни документи. Одлуката за утврдување на приоритетни области за ревизија ја донесува ГДР.

2. Собирање информации за приоритетните области и предлагање на подобласти

Временска рамка: Јуни - Септември

ПГДР на секторите за ревизија во соработка со ревизори од секторот потребно да обезбедат релевантни информации за опфатот, значајноста и ризиците за секоја приоритетна област утврдена во Одлуката за утврдување на приоритетните области за ревизии која е во надлежност на секторот и да предложат под области за понатамошна оценка.

Релевантните информации за секоја приоритетна област се внесуваат во Образецот за темелно разбирање на можните области за ревизии и предлагање на подобласти за ревизии СП бр. 2.1. даден во прилог на ова упатство. Пополнетите обрасци од страна на ревизорите се доставуваат до ПГДР и РР на секторот за ревизија заради оценка на ризици согласно утврдените критериуми и тежински фактори за оценка на под областите.

3. Оценка на ризици согласно утврдени критериуми и тежински фактори за оценка на под области

Временска рамка: Јуни-Септември

ПДГР и РР во поодделните сектори за ревизија вршат оценка на важноста на подобластите согласно утврдените критериуми и тежинските фактори за оценка, а врз основа на информациите за секоја приоритетна област содржани во образецот СП бр. 2.1.

Оценката на ризиците согласно утврдените критериуми и тежинските фактори за секоја под област се врши со пополнување на Образецот за проценка на важноста на под областите за ревизија СП бр.2.2.

Оценката ќе се користи за предлагање на под области кои ќе бидат содржани во Стратешкиот план за ревизии на ДЗР.

Оценката не треба да биде базирана исклучиво на математички процес, туку во изготвувањето на предлозите за ревизии треба да се вклучи и професионалното расудување на оценувачот.

4. Изработка на Стратешки планови на ниво на сектори

Временска рамка: Октомври

ПГДР и РР на секторите за ревизија врз основа на оценката на ризиците за под областите за ревизии, изготвуваат стратешки план на ниво на сектор за период од три (3) години. Стратешкиот план ќе се базира на стратешките цели на ниво на ДЗР и утврдените насоки за нивно постигнување. Стратешкиот план на ниво на сектор ги содржи следните информации:

- стратешки цели за вршење ревизии утврдени во Одлука за утврдување на целите на стратешкото планирање и приоритетните области за ревизии на ДЗР;
- стратешки цели за ревизии на ниво на секторот усогласени со стратешките цели на ДЗР и индикаторите за нивно исполнување;
- приоритети во однос на предлози за избор на субјекти и предложени параметри кои ќе обезбедат исполнување

- најмалку на планираниот опфат на буџетските средства со ревизиите на регуларност;
- области и под областите за ревизија од кои ќе се одберат предлози за ревизија кај ревизијата на усогласеност и ревизијата на успешност за релевантниот период (во согласност со проценката на важноста утврдена во Образец СП бр. 2.2.);
 - определување на неопходните ресурси - човечки, материјални, финансиски (трошоци за теренска работа, надворешни експерти) и временска рамка;
 - организациски активности чијашто цел е да се подобри квалитетот на ревизиите кои ќе се извршуваат (временското распоредување на ревизиите, број на ревизори, потребни обуки, потреба од ангажирање експерти, дополнителни потреби за опрема итн.);
 - ризици за постигнување на стратешките цели и показатели кои се однесуваат на значајните ризици за постигнување на стратешките цели на ДЗР како на пример недостиг на административни капацитети, нарушување на независноста на ревизорите како и предложени мерки за намалување на овие ризици за остварување на целите.

Стратешките планови за ревизии на ниво на сектори се изготвуваат со пополнување на Образецот Стратешки план на секторот СП бр.2.3. и се доставуваат до Работната група за стратешко планирање на ревизиите заради нивно одобрување. Истите се ажурираат секоја година. Ажурирањето подразбира повторно прегледување на можните и нови ризици на предлог листата или дополнување на истата со нови предлози.

5. Изготвување на Стратешки план за ревизии на ДЗР базиран на Стратешки планови на ниво на сектори

Временска рамка: Октомври

По одобрување на стратешките планови на ниво на сектори од страна на Работната група за стратешко планирање на ревизиите, Секторот за

унапредување на ревизијата и следење на меѓународната пракса за имплементација на меѓународните стандарди за ревизија изготвува (или го ажурира) Нацрт - стратешкиот план за ревизија на ДЗР.

6. Усвојување на Стратешки план за ревизија на ДЗР

Временска рамка: Октомври

ГДР го усвојува Стратешкиот план за ревизии на ДЗР за период од 3 години и истиот се објавува на веб страната на ДЗР.

II. ГОДИШНО ПЛАНИРАЊЕ НА РЕВИЗИИТЕ

Годишното планирање се врши врз основа на стратешкото планирање на ревизорската дејност. Ревизиите се избираат во согласност со стратешките цели на ДЗР и на одделните сектори за ревизија и се насочени кон подобрување на управувањето со јавните средства и дејности.

Годишното планирање опфаќа период од една (1) календарска година и завршува со изготвување на годишна програма за вршење ревизии, која ја донесува ГДР.

Годишната програма во делот за вршење ревизии ги вклучува предложените ревизии од ГДР, предложените ревизии од секторите за ревизија, предложени/избрани врз основа на примена на критериумите уредени согласно професионалните стандарди на ИНТОСАИ.

Годишното планирање на ревизиите се извршува во согласност со одредбите од Законот за државната ревизија, согласно кој задолжително еднаш годишно се врши ревизија на Буџетот на Република Северна Македонија и на Буџетите на фондовите, а кај другите субјекти се врши во рокови утврдени со Годишната програма за работа на ДЗР.

Прегледите на субјекти и теми за ревизија, го изготвува ПГДР врз основа на предлозите на овластените/државните ревизори и истиот се доставува до ГДР најдоцна до 15-ти декември во тековната година. Прегледот на субјекти и теми кои се предложени за ревизии за наредната година се разгледува на колегиум на ДЗР, а се одобрува од страна на ГДР.

Годишната програма за работа на ДЗР се доставува до Собранието на Република Северна Македонија најдоцна до месец декември во тековната за наредната година, заради информирање. Годишната програма за работа на ДЗР се донесува во временска рамка која е определена од ГДР и истата содржи Акциски план за реализација и Преглед на субјекти и теми кои се предмет на ревизија во тековната година.

Цели на годишното планирање на ревизиите

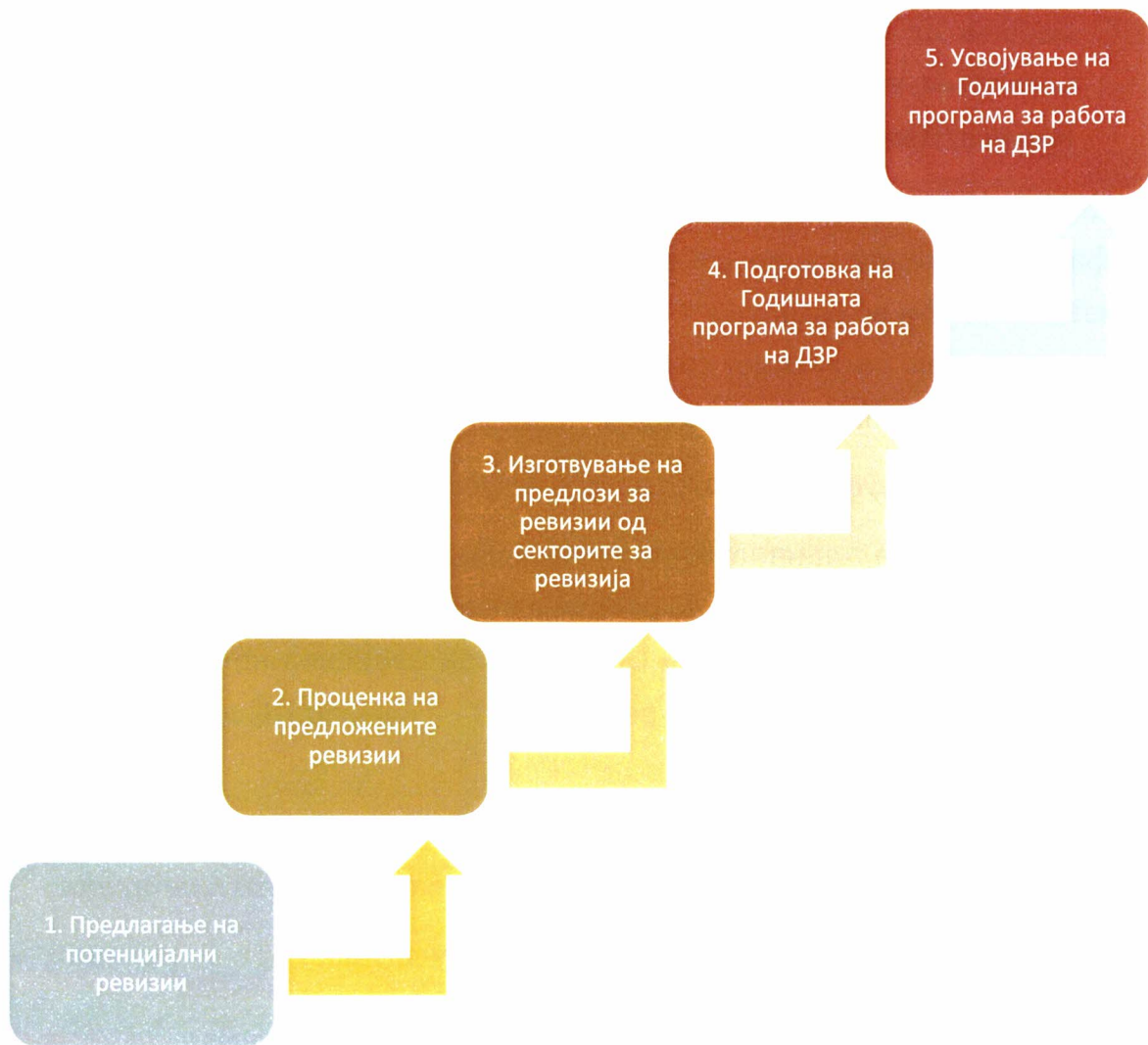
Целта на годишното планирањето на ревизиите е да се овозможи:

- а) осигурување дека планираните задачи се соодветни на мандатот и мисијата на ДЗР и се во согласност со расположливите човечки, временски и финансиски ресурси за соодветната година;
- б) насочување на расположливите ресурси кон области со поголема вредност/значење, преку идентификување на приоритетни ревизорски задачи;
- в) обезбедување дека ресурсите се доволни и соодветни на испланираната работа, со цел да се добијат релевантни и навремени резултати.

Процес на годишно планирање на ревизиите

Процесот на годишното планирање на ревизиите се состои од следните чекори (в.Приказ 1.4):

1. Предлагање на потенцијални ревизии;
2. Проценка на ризиците со критериуми и нивната релативна тежина во проценката на предложените ревизии;
3. Изготвување на предлози за ревизии од секторите за ревизија;
4. Подготовка на Годишната програма за работа на ДЗР и
5. Усвојување на Годишната програма за работа на ДЗР.

Приказ 1.4

1. Предлагање на потенцијални ревизии

Временска рамка: Ноември

Предлозите за ревизии во Годишната програма за работа на ДЗР се утврдуваат од страна на ревизорите определени од ПГДР на Секторите за ревизија врз основа на проценка на ризиците согласно критериумите за годишно планирање утврдени во чекор 2 од ова Упатство.

При утврдување на предлозите за ревизии се разгледуваат и предлозите дадени од надворешните заинтересирани страни како што се:

- по Барања за ревизии од страна на Собранието на РСМ одлучува ГДР, а согласно критериумите за годишно планирање;

- Барања од субјекти (Влада, Државната комисија за спречување на корупција, невладини организации, трети заинтересирани страни) и
- Барања/Предлози произлезени поради зголемен интерес на јавноста.

Предлозите дадени од надворешни заинтересирани страни можат да бидат прифатени доколку се во согласност и се дел од Стратешкиот план за ревизији на ДЗР и во согласност со расположливите ресурси за предметната година, како и во согласност со постапките за утврдување на ризиците при годишното планирање на ревизиите.

Предлагање на потенцијални ревизији на регуларност

При предлагање на годишната програма, изборот за предлог на субјекти кои ќе бидат опфатени за вршење на ревизија на регуларност треба да се изврши според критериумите дадени во Образецот за проценка на критериуми за избор на субјекти за ревизија на регуларност – Образец ПК даден во прилог на ова Упатство.

Анализите за предлог за избор на субјекти за ревизија на регуларност треба да бидат комплетирани во чекор 2 од процесот за годишното планирање.

Предлагање на потенцијални ревизији на усогласеност и ревизији на успешност

Ревизорите овластени во секторите за ревизија ги предлагаат потенцијалните предлози на ревизији на усогласеност и успешност врз основа на под областите утврдени во Стратешкиот план за ревизији на ДЗР.

Предлозите за ревизији на усогласеност/успешност се документираат на Образец ГП бр.3.1. во прилог на ова Упатство и се доставуваат до ПРР/РР/ПГДР на секторите за ревизија заради понатамошна евалуација согласно утврдени критериуми (чекор 2 од процесот на годишно планирање).

Предлогот за ревизија на усогласеност или ревизија на успешност се определува во зависност од тоа дали потенцијалните и идентификуван проблеми и ризици се однесуваат на нерегуларности/неусогласености со правната рамка (ревизија на усогласеност) или се однесуваат на потенцијални/докажани проблеми и ризици во функционирање на системите за управување и/или остварување на утврдените

цели/активности/програми/задачи на економичен, ефикасен и ефективен начин (ревизија на успешност).

2. Проценка на ризиците со примена на критериуми и нивната релативна тежина во проценката на предложените ревизии

Временска рамка: Ноември

ПГДР во соработка со ревизорите врши оценка на предлог ревизиите врз основа на утврдените критериуми за изготвување на предлози за ревизии.

2.1. Оценка на субјектите при утврдување на предлози за ревизии на регуларност

ПГДР во соработка со ревизорите определени во секторите за ревизија потребно е да ја оценат значајноста на предложените ревизии врз основа на утврдените критериуми и нивна проценка.

Оценката на значајноста на предложените ревизии врз основа на утврдените критериуми потребно е да се документира во Образецот за проценка на критериуми (ПК) даден во прилог на ова упатство.

Рангирањето на критериумите за изготвување на предлози за ревизии се врши со бодирање од 1 до 5. Рангирањето со 1 значи постоење на најнизок или предлогот нема ризик, додека рангирањето со 5 значи постоење на највисок или максимален ризик. Во зависност од критериумот кој е предмет на проценка, рангирањето може да се степенува од 1 до 5, при што рангирањето не е нужно да ги опфаќа сите 5 степени (потребно е постоење на минимум 2 степени на рангирање).

Врз основа на резултатите од анализата за проценка на критериуми за приоритети (Обр. ПК) се изготвува "Резиме од проценка на критериуми" (Обр. РПК) каде се евидентираат вкупните бодови од извршената проценка по сите критериуми за една предлог ревизија. Потоа се изготвува "Резиме од проценка на предлог ревизии со податоци за вкупни бодови за секој предлог за ревизија (Обр. РПР). Овие резултати (Обр. РПР) претставуваат основа за избор на ревизии.

Доколку одреден субјект е предмет на задолжителна ревизија, тогаш единствен критериум за предлози за ревизии во Годишната програма е критериумот „задолжителност утврдена со закон“ и во овој случај не се прави проценка на останатите критериуми за избор.

Пред започнување на проценката на предлозите за ревизии, може да се иницира преиспитување на прифатените критериуми доколку се смета дека некои од критериумите не се релевантни или пак да се иницира промена на влијанието на некои од нив. Иницијативата за промена на критериумите се образложува од страна на ПГДР/РР на секторите за ревизија и истото се разгледува и се усогласува на ниво на ДЗР, а се одобрува од страна на ГДР. Одобрената промена се внесува во системот за управување со ревизиите – АМС по што може да се започне со проценка на критериумите согласно извршените промени.

Предлозите за ревизии кои имаат најголем број бодови се оние на кои треба да им се даде највисок приоритет, но сепак селекцијата може да биде изменета согласно општата оценка на секторите врз основа на искуството и познавањето на ревизорската задача и ограничувањата на ресурсите на секторите или останатите организациони барања.

Причини за таква одлука треба да бидат оправдани, поткрепени со образложенија и евидентирани во изготвениот предлог на субјекти за ревизии.

При утврдувањето на приоритетите за избор на предложени ревизии треба да се земат во предвид и расположливите ресурси (човечки и финансиски) и потребното време за извршување на предложените ревизии.

Процесот на годишно планирање на ревизиите се спроведува со користење на системот за управување со ревизиите – АМС и истиот е документиран во рамки на системот.

Во прилог на ова упатство се дадени обрасците за проценка на предложени ревизии:

- Образец за проценка на критериуми - Обр. ПК;
- Резиме од проценка на критериуми - Обр. РПК;
- Резиме од проценка на предлози за ревизии - Обр. РПР.

2.2. Оценка на ризици со примена на критериуми за предлози за ревизија на усогласеност и ревизија на успешност

ПГДР и РР на секторите за ревизија вршат оценка на предлозите за ревизија на усогласеност и ревизија на успешност, врз основа на критериуми утврдени со ова упатство.

Оценката на предлозите за ревизија на успешност се документира во Образец ГП-3.2, а на предлозите за ревизијата на усогласеност се документира во Образец ГП-3.3, дадени во прилог на ова Упатство.

Оценката на предлозите за ревизии е во функција на утврдување на потенцијалните ревизии кои ќе бидат предложени во ГП за работа на ДЗР, при што во изготвувањето на предлозите за ревизии покрај математичката проценка треба да се вклучи и професионалното расудување на ревизорот. Доколку изборот се заснова врз професионално расудување истото треба да биде образложено и поткрепено во писмена форма.

3. Изготвување на предлози за ревизии од секторите за ревизија

Временска рамка: Ноември

ПГДР и РР даваат предлози за ревизии како дел од ГП на ДЗР врз основа на извршената оценка на предлозите за ревизија при тоа водејќи сметка за расположливите ресурси во секторот.

Во функција на навремени подготовки за изготвување на ГП за наредната година, Секторот за унапредување на ревизијата и следење на имплементацијата на меѓународните стандарди за ревизија во тековната година, до секторите за ревизија доставува податоци за вкупниот број расположливи денови за извршување на ревизиите за наредната година и други податоци потребни за квалитетно планирање на ревизиите.

3.1. Ресурси за вршење на ревизии

Тимови за ревизија

За секоја ревизија предложена во ГП за работа на ДЗР се дава предлог за составот на ревизорскиот тим, раководителот и членовите на тимот за

ревизија. Доколку е потребно да се ангажираат трети лица/експерти истото треба да се образложи и соодветно да се планира и вклучи во планот и програмата за секоја поединечна ревизија. Трошоците за реализација на предложените ревизии ги опфаќаат: патните трошоци, трошоците за сместување и останати трошоци поврзани со ревизијата како и трошоците за ангажирање на надворешни експерти согласно потребите на ревизијата.

Финансирање

Доколку во програмата за вршење на ревизии се планираат заеднички/паралелни ревизии во соработка со други ВРИ или се преземени специфични ревизии за кои има потреба од дополнителни финансиски средства, истото треба да се наведе и да се направи пресметка за вкупниот износ на финансирање за извршување на ваквите преземени обврски по ревизии.

Предлозите за ревизии во ГП за работа на ДЗР, во зависност од видовите на ревизија ПГДР ги изготвуваат на Образецот - Предлог на годишна програма – ППП дадена во прилог на ова Упатство.

Предлозите за ревизии, секторите ги доставуваат до ГДР согласно предвидениот рок во Правилникот за начинот на вршењето на државната ревизија во тековната година и истите се разгледуваат на седница на Колегиумот на ДЗР.

4. Подготовка на Годишната програма за работа на ДЗР

Временска рамка: Декември

Изготвување на годишната програма

ПГДР на секторите за ревизија ги систематизираат одобрените ревизии во Образецот - Предлог на годишна програма (Обр. ППП) во рамките на системот за управување со ревизиите - АМС. Во рамките на системот се креира Преглед на планирани ревизии за соодветната година кој е прилог на Годишната програма за работа на ДЗР.

Во ГП за работа на ДЗР се планираат и активности кои се однесуваат на методолошки аспекти на ревизиите, меѓународната соработка, едукацијата

на ревизорите, извештаи и анализи, активностите врзани со проекти, поддршката на ревизијата и друго, кои Секторот за унапредување на ревизијата и следење на имплементацијата на меѓународните стандарди за ревизија ги обезбедува и подготвува врз база на планираните активности на секторот и другите организациони делови на ДЗР.

Секторот за унапредување на ревизијата и следење на имплементацијата на меѓународните стандарди за ревизија ги обединува сите делови за ГП. Предлог ГП заедно со Акцискиот план ги доставува до ГДР заради нејзино разгледување и усвојување.

5. Усвојување на Годишната програма за работа на ДЗР

Временска рамка: Декември

ГДР ја усвојува ГП за работа на ДЗР и ја доставува до Собранието на РСМ и истата се објавува на веб страната на ДЗР.

6. Измени и дополнувања на Годишната програма за работа на ДЗР

Годишната програмата за работа на ДЗР може да се менува и дополнува во текот на годината. Измените и дополнувањата на планираните и предложените ревизии со ГП се донесуваат со посебен документ од страна на ГДР.

Предлогот за измени и дополнување на ревизии во ГП, ПГДР го доставува до ГДР со кратко образложение за причината за предложената измена. Измената на ГП се објавува на веб страната на ДЗР.

Доколку одреден субјект се из земе од Годишната програма истиот се известува за извршената измена.

Доколку измената и дополнувањето на ГП се врши по барање од трета страна, копија од барањето и одговорот до субјектот се доставува во прилог на предлогот за измени и дополни на ГП.

7. Извршување и следење на Годишната програма за работа на ДЗР

Ревизиите од ГП треба да се завршат до крајот на годината за која се однесува ГП, освен ревизиите кои се планираат да се извршат со наредна годишна програма.

Извршувањето на ГП се следи на редовна основа од страна на Секторите за ревизија и ГДР/Раководството на ДЗР.

Секоја ревизија се спроведува согласно стратешките цели на ДЗР имајќи ги предвид ефективност и ефикасноста при вршењето на истата. Секоја ревизија која се врши од ДЗР ќе се придржува до принципите на ефикасност, ефективност и економичност во нејзино спроведување, со постигнување на највисок можен квалитет за оптимална временска рамка и реални трошоци.

8. Примена на ова упатство

Ова Упатство ќе се применува со денот на неговото донесување.

Со влегување во сила на ова упатство, престанува да се применува Упатството за предлагање на ревизии за годишна програма за работа на ДЗР, бр. 0704-846/1 од 04.12.2008 година.

Број 02-735/1

Скопје, 09.07.2020 година

Главен државен ревизор,

м-р Максим Ацевски

ПРИЛОЗИ

- **Образец СП бр.2.1** - Работен документ за темелно разбирање на можните области за ревизија и предлагање на подобласти за ревизија;
- **Образец СП бр.2.2** - Работен документ за проценка на важноста на подобластите за ревизија;
- **Образец СП бр.2.3** - Стратешки план на секторот ___ за периодот од ___ до___;
- **Образец ПК** - Проценка на критериуми;
- **Образец РПК** - Резиме од проценка на критериуми;
- **Образец РПР** - Резиме од проценка на предлози за ревизии на регуларност;
- **Образец ГП бр.3.1** – Работен документ за предлог за ревизија на усогласеност / успешност за ГП за работа на ДЗР за _____година;
- **Образец ГП бр.3.2** – Работен документ за проценка на предлозите за ревизија на успешност за вклучување во ГП за работа на ДЗР за _____година;
- **Образец ГП бр.3.3** - Работен документ за проценка на предлозите за ревизија на усогласеност за вклучување во ГП за работа на ДЗР за ___година;
- **Образец ПГП – Р** – Предлог за ревизии на регуларност за Годишната програма за работа на ДЗР;
- **Образец ПГП – У** – Предлог за ревизии на успешност/усогласеност за Годишната програма за работа на ДЗР.